

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОМИСЛОВОГО ТУРИЗМУ

Ашмаріна Г.Р., ст. викл. (каф. БЖД НУХТ)

Останнім часом з'явилося багато людей, які звичайним пляжам, походам в гори і відпочинку за кордоном воліють заводи, фабрики, шахти, терикони і великі підприємства. Це - «туристи в касках». Промисловий туризм ніколи не буде масовим, але допитливих сміливців багато і в нашій країні, і за кордоном.

Промисловий туризм є складовою частиною індустріального туризму, який також включає і інші підвиди. Наприклад, існує диггерство, руффінг, пасивний індустріальний туризм, урбанізм.

Пасивний індустріальний туризм - найбільш безпечний і простий вид індустріального відпочинку. Створюються групи, для яких проводяться спеціальні екскурсії по покинутих об'єктах. Це можуть бути старі виробничі будівлі, занедбані житлові будинки з особливою історією, закриті військові бази.

Професійні промтуристи запевняють, що промисловий туризм в Україні, в порівнянні, наприклад з Голландією, знаходиться в зародковому стані. В Європі цей напрям, навпаки, дуже розвинений і є сильним маркетинговим ходом. На деяких об'єктах є панорамні тривимірні види, на інших - інтерактивні панелі і залучені тренажери.

До 2007 року у Франції нараховувалось 1700 підприємств, що регулярно приймають туристів. Наприклад, приливну енергетичну станцію в Ранса щорічно відвідує близько 300 тисяч туристів. У Великобританії шоколадна фабрика в Кедберрі приймає до 400 тисяч людей на рік. В Америці немає заводів, які хоча б раз на рік не приймали у себе туристичні групи.

Велику популярність мають і постіндустріальні підприємства. В Іспанії найбільше туристів йде відвідувати винні заводи, в Нідерландах - квіткові підприємства. Крім діючих заводів, в туристичних цілях використовуються оборонні підприємства Другої світової війни.

На території України збереглося багато старовинних виробництв. Особливо цікаві вони будуть іноземному туристу. Адже в нашій країні і на Заході виробничий розвиток йшов різними шляхами. У нас виробництва, що втратили своє значення часто кидали, а новий завод будували на новому майданчику. У Європі, навпаки, виробничі будівлі перебудовували і навіть зносили, щоб на їх місці спорудити нові цехи, а обладнання переплавляли і утилізували. В результаті - там майже не збереглося історичних виробництв. І щоб подивитися, яким був, наприклад, цукровий завод в XIX - XX столітті, туристи зможуть приїхати в Україну. Крім історичних заводів в Україні є цікаві виробничі комплекси Радянського періоду, а також сучасні підприємства.

Промисловий туризм - це найкраща реклама підприємства, адже це можливість для просування продукції підприємства як на вітчизняному, так і на зарубіжних ринках. Це створення довіри споживача до продукції заводу. Це

важливо, наприклад, для виробництва продуктів харчування, автомобілів, побутової техніки, меблів і т.д.

На сьогоднішній день понад три десятки виробничих компаній України вже проводять екскурсії на своїх територіях. Це Такі як: виробник дитячого харчування «Агуша», українські підприємства Danon, Coca-Cola, Roshen, виробник медичних препаратів «Фармак» та завод «Оболонь».

Деякі з них за рік відвідують до 10 тис. екскурсантів.

Чому ж тільки деякі підприємства розвивають промисловий туризм і що заважає іншим запустити цей процес?

З закордонним досвідом і приходом на територію України іноземних компаній в значній мірі пов'язані зміни в організації генеральних планів та благоустрою території. Значна увага приділяється зонам відпочинку на території виробництв, оформлення при заводських ділянок. Приклад - Ботієвська вітрова електростанція, яка побудована з чіткою довгостроковою стратегією. Інфраструктура навколо вітроелектростанції була розроблена таким чином, щоб задовольнити амбіційні плани по розширенню бізнесу. Цей проект слід розглядати як еталон для України [1].

Важливим аспектом формування благоустрою території сучасного промислового підприємства є її проникність, відсутність візуальних перешкод і огорож. Мається на увазі стратегія відкритості виробництва для відвідувачів. Це досягається за допомогою улаштування різних спеціальних зон демонстрації процесу виробництва, такі зони можуть бути організовані, як оглядові майданчики, спеціальні маршрути (як пішохідні, так і транспортні), майданчики симуляції участі у виробничому процесі.

Серед чинників, що перешкоджають розвитку промислового туризму підприємства називають підвищені вимоги до дотримання правил безпеки, необхідність додаткових вкладень для підготовки до прийому туристів і внесення коригувань в робочий процес.

До проведення туру по підприємству потрібно підготуватися.

На об'єкті постачальник послуги повинен гарантувати:

- наявність на ресепшен аптечки для надання першої долікарської допомоги;
- письмові інструкції щодо дій в надзвичайних ситуаціях;
- дотримання і знання персоналом правил безпеки на об'єкті;
- демонстрацію інструкцій по техніці безпеки;
- наявність на ресепшен номерів телефонів екстрених служб для зв'язку з ними в надзвичайних ситуаціях;
- наявність відповідальної особи з техніки безпеки (при необхідності).

Постачальник послуг також повинен:

- вживати заходів щодо забезпечення особистого захисту (наприклад, виділяти заборонені зони для відвідування, встановлювати відповідні знаки і покажчики, маркувати небезпечні зони, забезпечувати відвідувачів спеціальним спорядженням, таким як маски, шоломи, захисне взуття або спеціальний одяг);

- підготувати необхідні форми документів для отримання відповідних гарантій для відвідувачів при їх відвідуванні об'єкта;
- інформувати відвідувачів заздалегідь в усній або письмовій формі про правила безпеки;

- мати набір засобів для надання першої долікарської допомоги в кожному місці, де проводяться небезпечні роботи.

На підприємствах харчової промисловості пропонувані до дегустації продукти повинні відповідати стандартам безпеки.

Відвідувачам повинна бути гарантована можливість помити руки до і після закінчення дегустації [2]. Туристичний об'єкт повинен бути ідеально чистим, а все обладнання повинно виглядати новим. Потрібно щоб співробітники були в чистому, охайному одязі, мати гарний настрій.

Промисловий туризм можливий тільки в рамках безпечних для відвідувачів умов. Вітчизняні промисловці, які зуміли вибудувати виробничий процес таким чином, демонструють його. Приклади є і на харчових виробництвах, і у виробництві електротехнічного устаткування, і в металургії. [3]. Наприклад ПАТ «Криворізький залізорудний комбінат» офіційно відкрив відвідування шахт підприємства для організованих екскурсій. Проводить її представник відділу охорони праці підприємства. Місце проведення екскурсії не просте, тому і підготовка цілком укладається в схему роботи для співробітників шахти. Всі обов'язкові етапи присутні: спершу медичний огляд, потім інструктаж з техніки безпеки. Далі екскурсантам видається робочий одяг шахтаря.

Промисловий туризм може виконувати також освітню та профорієнтаційну функцію, тому перед проведенням екскурсій учнів, що відвідують підприємство і виробничі майданчики, слід ознайомити їх з правилами поведінки і правилами безпеки. Адміністрація освітньої організації призначає наказом керівника екскурсії, який, в свою чергу, несе відповідальність за життя, здоров'я учнів і безпечне проведення екскурсії, за виконання плану заходів, правил пожежної безпеки, охорони природи, дотримання заходів безпеки під час перевезення екскурсантів різними видами транспорту.

Література

1. Промышленный туризм в Украине: почему стоит посетить Ботиевскую ВЭС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.segodnya.ua/life/stories/promyshlennyy-turizm-v-ukraine-pochemu-stoit-posetit-botievskuyu-ves/>.

2. ИСО 13810:2015* "Туристские услуги. Промышленный туризм. Предоставление услуг" (ISO 13810:2015 "Tourism services - Industrial tourism - Service provision", IDT).

3. Турист в каске [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://expert.ru/ural/2015/28/turist-v-kaske/>.